

BEDREIGINGEN VOOR HET BARENDRECHTSE BEDRIJF

Bart van der Sluis

Vanouds is Zuid-Holland-Zuid een belangrijk centrum voor het gemengde tuinbouwbedrijf. De teelt van vollegrondsgroenten wordt er gecombineerd met de teelt van glasgroenten. Dit bedrijfstype, ook wel het 'Barendrechtse bedrijf' genoemd, lijkt echter door de enorme ruimtedruk en de steeds strengere milieueisen in deze regio zijn langste tijd te hebben gehad. Ondanks het feit dat het gemengde bedrijf met haar bladgewassen een nichemarkt bedient en het voordeel van de nabijheid van een belangrijk logistiek centrum zal de regio haar centrumfunctie steeds meer verliezen. Slechts voor een beperkt aantal bedrijven van redelijke omvang van met name glastuinbouw zal het in de toekomst mogelijk zijn een voldoende inkomen te verdienen.

Het Barendrechtse bedrijf

Kenmerkend voor het gemengde bedrijfstype in Zuid-Holland-Zuid (IJsselmonde, Hoeksche Waard en Goeree-Overflakkee) is de teelt van zomergroenten, vooral bladgewassen. Deze gewassen worden zowel in de vollegrond als onder glas geteeld. De gemengde bedrijfsvoering kent al langere tijd een grote mate van dynamiek. De bedrijfsstructurele ontwikkelingen van de afgelopen 7 jaar bevestigen dit. De ondernemers hebben zich voortdurend aan de eisen van de markt weten aan te passen.

Het aantal bedrijven dat tot het 'Barendrechtse bedrijf' gerekend mag worden is in de tweede helft van de negentiger jaren sterk teruggelopen (tabel 1). Ook is er een verschuiving in areaal: de teelt van vollegrondsgroenten is veel sterker afgenomen dan de teelt van glasgroenten.

Het 'Barendrechtse bedrijf' heeft zich ontwikkeld van een vollegrondsgroentebedrijf met aanvullend glasgroenten naar een glasgroentebedrijf met aanvullend vollegrondsgroenten. Daarbij is het aantal verschillende teelten sterk afgenomen en heeft men zich sterk geconcentreerd op één of enkele bladgewassen. Dit heeft een gunstige uitwerking op de verdeling en de omvang van de arbeidsbehoefte op deze bedrijven.

Tabel 1 Enkele kengetallen van het 'Barendrechtse bedrijf' in Zuid-Holland-Zuid

	1993	1999	Mutatie (%)
Aantal bedrijven	173	125	-28
Areaal vollegrondsgroenten (ha)	545	304	-44
Areaal glasgroenten (ha)	106	85	-20

Bron: CBS-Landbouwtelling, bewerking LEI.

Bedreigingen en kansen

Het voortbestaan van het gemengde bedrijfstype in Zuid-Holland-Zuid wordt ernstig bedreigd, met name door externe invloeden. De belangrijkste bedreiging is de grote ruimtedruk in IJsselmonde, als gevolg van concurrerende gebiedsfuncties en de daarmee samenhangende beperkingen voor bedrijfsuitbreidingen. Dit treft vooral de uitbreiding van de glastuinbouw. Daarnaast zijn er planologische beperkingen ten aanzien van verplaatsing van glastuinbouw naar de Hoeksche Waard of Goeree-Overflakkee. Ook de toenemende milieueisen (Integrale Milieutaakstelling) zetten een rem op de toename van de glasteelten.

Maar er zijn ook kansen die het voortbestaan van het gemengde bedrijfstype rechtvaardigen. Zo profiteren de telers in IJsselmonde van de nabijheid van de handel en een sterk logistiek centrum in Barendrecht. Bovendien hebben veel telers een hechte relatie met de handel. Hierdoor kunnen ze snel leveren, wat gunstig uitwerkt op de prijsvorming. Een ander sterk punt is dat de telers van de bladgewassen in feite een nichemarkt bedienen. Genoemde drie punten zorgen ervoor dat IJsselmonde een centrumfunctie vervult voor het Barendrechtse productenpakket (bladgewassen).

Toekomstvisie

In Zuid-Holland-Zuid is nauwelijks ruimte meer voor het gemengde bladgewassenbedrijf. De bedreigingen lijken sterker te zijn dan de kansen en leiden tot de slotsom dat met name door ruimtelijke beperkingen en in mindere mate door de toenemende milieueisen het merendeel van de gemengde bedrijven uit Zuid-Holland-Zuid zal verdwijnen. Voor bedrijven met voldoende omvang en ruimte (meer glas, specialiseren op een beperkt aantal gewassen, enzovoort) blijft het echter mogelijk een voldoende inkomen te verwerven. Anderzijds wil dit niet zeggen dat het gemengde bladgewassenbedrijf uit Nederland zal verdwijnen. Op andere plaatsen in Nederland - met minder ruimtelijke beperkingen - moet het mogelijk zijn de kansen voor het gemengde bedrijf te benutten.

Meer informatie:

Rapport 2.01.05 *Het gemengde bedrijfstype in Zuid-Holland-Zuid: een korte studie naar de perspectieven van het gemengde bedrijfstype*